

1. Geen vrijheid zonder waarheid

'Door de waarheid zult u bevrijd worden,' zegt Jezus, of in een andere vertaling: 'De waarheid zal u vrijmaken.'

Vrijheid, daar hebben we het over vanmiddag, en vanzelfsprekend doen we dat ook met het oog op de komende bevrijdingsdag. Wie de beelden uit 1945 ziet, die beseft weer hoe ontzettend bijzonder het is om in een vrij land te leven. Vrijheid: daar hebben miljoenen mensen hun leven voor op het spel gezet als militair, of als verzetsstrijder, en velen hebben er ook hun leven voor opgeofferd. Vrijheid heeft alles te maken met waarheid. Vrijheid is niet mogelijk zonder waarheid. Ik moet even denken aan het communisme. Voor de val van

de Muur was ik in Oost-Duitsland. Eigenlijk een bijzonder land. Iedereen had werk, terwijl begin jaren '80 de werkloosheid in West-Europa torenhoog was. In Oost-Duitsland had iedereen een baan, iedereen had onderdak, iedereen had te eten, het was niet overdreven luxe, maar er was voor iedereen genoeg. Er was weinig criminaliteit, je kon veilig over straat. En toch riskeerden keer op keer jongeren en ouderen hun leven bij pogingen om over de muur heen te komen. Waarom? Omdat in Oost-Duitsland één heel essentieel punt ontbrak: de waarheid mocht niet worden gezegd. Alleen wat het regime zei mocht worden gezegd en gepubliceerd, en dat was in veel gevallen niet de waarheid, of niet de volle waarheid.

Als de waarheid niet boven water mag komen, als je niet mag zeggen wat je denkt, als je je altijd anders moet voordoen dan als de persoon die je werkelijk bent, dan kan het leven veranderen in een hel. Ook al heb je werk, ook al heb je onderdak, ook al heb je eten. Waarheid maakt vrij. Pas als je naar buiten toe kunt zijn wie je van binnen bent, ben je een vrij mens.

2. Als er zonde in het spel is, lijkt de waarheid een bedreiging voor de vrijheid!

Nu zijn er ook situaties waarin de waarheid je juist tot een gevangene maakt. Als er dingen in je leven zijn die het daglicht niet kunnen verdragen. Dan ben je doodsbenauwd voor de waarheid. Stel je voor dat die bovenkomt! Iemand die in het geheim bijvoorbeeld een buitenechtelijke relatie heeft, kan worden gechanteerd. Stel je voor dat de waarheid bekend raakt. Als er zonde in het spel is, lijkt de waarheid de grootste vijand te zijn van de vrijheid.

3. Juist om ons tot vrijheid te brengen, komt Jezus met Zijn scherpe waarheid

Het is daarom verrassend, dat Jezus in dit korte gedeelte spreekt over mensen met zonde, en dat hij zegt: 'De waarheid zal u bevrijden.' Hoe kan de waarheid nu vrijmaken, bij mensen die zondigen, waarvan Jezus zelfs zegt: 'Iedereen die zondigt, is een slaaf van de zonde.'

Om dat te begrijpen, hoe de waarheid kan vrijmaken, juist als de waarheid alleen maar ontluisterend, ontmaskerend lijkt te zijn, moeten we even de situatie die hier wordt getekend wat meer tot ons door laten dringen. Tegen wie heeft Jezus het hier? Dat staat in vers 31: 'Jezus zei tegen de Joden die in Hem geloofden.' Dat zinnetje stelt de bijbeluitleggers voor grote vragen, want wat er volgt is een

heel scherp debat. Jezus verwijt deze mensen dat ze slaven zijn van de zonde, en Hij zegt: 'Als jullie je echt zullen houden aan wat Ik zeg, dan zullen jullie vrij worden.'

Maar nu zijn jullie dus nog lang niet vrij.'

Hoe kan Jezus nu zo scherp zijn tegen mensen die in Hem geloven? Er zijn bijbelkritische uitleggers die zeggen: 'Dat zal wel een fout zijn, dat is vast later toegevoegd,' of 'De scherpe woorden van Jezus zijn toch weer aan een andere groep gericht.' Zoiets. Kennelijk kunnen wij er niet mee leven als Jezus scherp is naar mensen die in Hem geloven. Dat verwachten we niet van Jezus. Jezus is toch de goede herder, die al zijn schaapjes zacht en teer leidt in de groene weiden en aan de stille wateren? Jezus is toch de liefdevolle Heiland, die altijd bemoedigende woorden spreekt?

Misschien is dat wel het grootste misverstand over Jezus, dat Hij – omdat Hij goed is – iedereen altijd een aai over de bol geeft.

Jezus is goed, Hij is de Zoon van God, die goed is. En wat betekent het dat God goed is? Dat betekent dat Hij het goede met ons voorheeft. God wil ons werkelijk tot vrije mensen maken, mensen zoals Hij ons bedoeld heeft, mensen die in volle vrijheid en openheid opademen in Zijn licht. En laten we nu weer even teruggaan naar het begin: toen zagen we, aan het voorbeeld van Oost-Duitsland: vrijheid kan nooit zonder waarheid. Dus er is God alles aan gelegen om de waarheid in ons leven aan het licht te brengen.

Maar juist als er in ons leven van alles zit wat er niet hoort, zonde noemen we dat dan, dan proberen wij koste wat het kost die waarheid op een afstand te houden, want die waarheid bedreigt onze rust, die waarheid bedreigt onze vrijheid. Dat denken we tenminste. En nu komt Jezus met Zijn scherpe woord, en dat scherpe woord is als het heilzame mes van de chirurg. Zijn waarheid dringt door in ons leven, en pas als we die waarheid tot ons toelaten, komen we tot echte vrijheid.

4. De weg naar de vrijheid

Over die weg naar de vrijheid wil ik vier opmerkingen maken.

(1) **Niet de waarheid staat onze vrijheid in de weg, maar de zonde.** Als er sprake is van zonde in ons leven, dan is die zonde verslavend, zegt Jezus. Je wordt slaaf, je wordt geketend. Niet helemaal eerlijk zijn, naar je buurvrouw, of op je belastingformulier, dat maakt niet uit, en meteen is er angst van binnen: 'Zal het niet ontdekt worden?' Met vrienden meegaan in een levensstijl waarvan je weet dat die niet goed is, of dat nu ligt aan de drinkgewoontes of aan het soort moppen, doet er niet toe. Het wordt steeds moeilijker om ermee te kappen, je wordt meegezogen, ook al baal je ervan. Maar soms zit het nog veel subtieler: de gedachten die je hebt bij een bepaalde vrouw, of bij een bepaalde man, gedachten die verder niemand kent. Ze kunnen je tot gevangene maken. Stel je voor dat je in een onbewaakt ogenblik iets zegt waardoor je je verraadt.

Zonde zorgt ervoor dat je bang bent voor de waarheid. Maar het is niet de waarheid die je vrijheid bedreigt. Het is de zonde, die het probleem vormt. Dat is één.

(2) Tweede opmerking: **de waarheid van Jezus Christus, de waarheid die vrij maakt, dat is de waarheid**

van het kruis. Jezus hing aan het kruis voor onze zonden, dat belijden we. Maar als dat nu zo is, en onze zonden zijn zo ernstig dat daarvoor iemand aan het kruis moest gaan, waarom doen we dan vaak net of we zonder zonde zijn? Waarom zijn we ons hele leven bezig om onszelf schoon te praten, om onszelf beter voor te doen dan we zijn, om de schijn op te houden. En waarom verwachten we dat ook nog eens van elkaar? Bij een vergadering, 's morgens vroeg, kwam iemand anderhalf uur te laat binnen. 'Sorry mensen,' zei hij, 'ik ben het verslapen.' Ieders mond viel open van verbazing, niet omdat het vreemd is wanneer iemand zich verslaapt, maar omdat het wel vreemd is als je dat zo eerlijk zegt.

Kennelijk zijn we absoluut niet gewend om open te zijn over onze fouten. Maar juist als christenen belijden we dat we kwetsbare, zondige mensen zijn. Daarom zullen we moeten leren om eerlijk te worden, om eerlijk onder ogen te zien waar het mis zit in ons leven. Het kruis maakt ons nuchter, het is ontnuchterend: wij zijn mensen die met zonde behept zijn. En juist als we ons dat gaan realiseren, kan dat een eerste stap zijn naar echte vrijheid. Wij zijn niet volmaakt, en we hoeven ons ook niet voor te doen alsof we volmaakt zijn. En we moeten van elkaar niet verwachten dat we volmaakt zijn. We zijn zondige mensen, falende mensen, en juist als we ons dat bij onszelf bewust zijn, kunnen we ook geduldig zijn, genadig met anderen die falen, die in zonde vallen. De waarheid van het kruis, dat is: de erkenning dat we falen. De waarheid maakt vrij. Als je open en eerlijk je fouten toegeeft, kun je er niet meer mee gechanteerd worden. Je bent niet meer in de greep van iemand anders die je geheim kent, en je bent niet meer in de greep van je eigen geweten, dat je aanklaagt. De waraheid van het kruis maakt vrij. Dat is de tweede opmerking.

(3) **De waarheid van Jezus is ook de waarheid van kruis en opstanding.** Dat betekent: de zonde, het kwaad moet ook echt stoppen, het moet weg, het moet gekruisigd worden. Wij moeten leren om radicaal te breken met het kwaad. Dat doet pijn, dat kan diep ingrijpen in ons leven. Maar daar staat tegenover dat er na het kruis sprake is van opstanding: het is ongelooflijk goed en bemoedigend om te breken met het kwaad, en dan te zien dat het goede overwint. God wil ons daarvoor de kracht geven van Zijn Heilige Geest. Overwinning op de zonde, dat betekent: de banden van de zonde worden verbroken. Er staat als het ware een nieuwe, bevrijde mens op. Maar u weet het: geen 5 mei zonder 4 mei, voor de bevrijding van Europa heeft bloed gevloeid. En datzelfde geldt in ons leven: bevrijding van zonde gaat nooit zonder pijn. Zoals een drugsverslaafde bijna nooit kan afkicken zonder afkickverschijnselen.

Misschien betekent het wel: afstand nemen van bepaalde mensen, of andersom: eindelijk eens contact opnemen, of het betekent: een diep ingesleten gewoonte opgeven. Hoe het ook zij: breken met de zonde doet pijn, dat is het kruis, maar daarna wacht de opstanding: leven in echte vrijheid.

(4) **De waarheid van het kruis is de waarheid van Gods vergeving.** God wil ons opnemen in Zijn genade. Hij heeft ons bij onze naam geroepen, Hij wil ons dicht aan Zijn hart sluiten. Hij heeft ons vrijgekocht uit de banden van de zonde en de satan. En omdat we zo mogen leven, bevrijd, onder de hoede van God, hoeven we niet meer bang te

zijn. Jesaja 43: zelfs al gaan we door diepe wateren, rivieren van problemen, al moeten we door het vuur van de beproeving, God leidt ons door alle heen, Hij beveiligd ons, Hij redt ons. Hij zegt: 'Wees niet bang, want Ik zal je vrijkopen. Ik heb je bij je naam geroepen, je bent van Mij! ' Van God zijn. Dat betekent: niet meer bang hoeven zijn. Als dát geen vrijheid is!

Deze week viel het informatieblad van stichting De Hoop in Dordrecht op de mat. In dat blad staat een interview met Jeroen van der Keur. Jeroen woont nu in Rotterdam, maar is jarenlang hier gemeentelid geweest.

Jeroen vertelt in dat interview openhartig over zijn gokverslaving, die al begon toen hij 15 was en zijn geld ging opmaken aan fruitautomaten in snackbars. Er is veel gebeurd in zijn leven, het interview is de moeite waard om te lezen.

In 'De Hoop' heeft Jeroen een enorme groei in geloof meegemaakt. Hij kon niets meer achterhouden, alles kwam in het licht, de volle waarheid. Maar die waarheid kwam wel in het licht van God, en van Zijn genade. En Gods waarheid maakte van Jeroen een ander mens, een bevrijd mens. Hij zegt zelf: 'Sinds ik bij De Hoop ben en hoor hoe mensen zich kunnen laten leiden door de Heilige Geest, gaat er een wereld voor me open. Met de Heilige Geest doe je dingen die je normaal niet durft. Het gaat om de genade, niet om wat allemaal "moet". Ik bid nu ook samen met anderen. Dat had ik nooit gedaan. Ik heb het tegen iedereen over mijn geloof. Mijn familie vraagt zich af hoe ik dat kan, want vroeger schaamde ik me voor mijn geloof. Nu ben ik heel open. Ik zet ook van alles op internet. Dat maakt me niets meer uit!'

Voelt u het? Dat is vrijheid! Jeroen brengt gewoon zijn verhaal naar buiten. De banden van de verslaving zijn verbroken, en hij kan open vertellen over wat er leeft in zijn hart.

We zeggen het vaak tegen elkaar: 'We leven in een vrij land.' Maar leven we ook als vrije mensen? Of laten we ons aan de ketting leggen? Door wat anderen vinden? Door wat verwachtingspatronen zijn? Laten we ons aan de ketting leggen van onze eigen foute verlangens en lusten? Laten we ons aan de ketting leggen van een verslaving? Of aan de ketting van de valse schaamte?

Jezus zegt: 'Wanneer u bij Mijn woord blijft, bent u werkelijk Mijn leerlingen. U zult de waarheid kennen, en de waarheid zal u bevrijden.'

Op 5 mei 1945 werd ons land bevrijd. Ons land snakte naar vrijheid. Hoe is dat met uw ziel? Met jouw ziel? Snakt die ook naar vrijheid? Voor het vinden van echte vrijheid is er maar één weg: de weg naar Jezus! In het licht van Zijn waarheid is er werkelijke vrijheid, echte vrede, een diepe rust. Zaterdag is het de Nationale Bevrijdingsdag. Wat is uw, wat is jouw persoonlijke bevrijdingsdag? Amen.